

הניזקין פרק חמישי גיטין

(א) ועי' חו"ס' זכח"ס ע"ז: ד"ה הכא בדוקין. (ב) כ"ה של עין. (ג) כ"ה יחא ליה. (ד) ג"י הערוך ערך ג' ג כר"ס ובספרות. (ה) ועי' עיר סלדרי"ג פ"ו מ"ג. (ו) מפתחות. (ז) פי' אול"ה. (ח) גולדרי"ג שם: כ"ב שנה. (ט) גכתי' ליתא חיבות דחייטו ושערי ועי' כש"ש על ר"ע"ן. (י) ועי' סלדרי"ג פ"ד מ"ה. (יא) ויקראכ"ג. י"ט ע"י רש"י וזכ"ס סה. ד"ה כש"י רש"י. (יב) ג"ל מקדוין רש"י. (יג) ג"ע"י ט"פ: ומלמא. (יד) רש"י כנגילה ס"ג. (טו) רש"י כנסתדרין. (יז) וע"ע מוספות בכורות י"ט. ד"ה דך' של א"ל.

מוסף רש"י

החטו חטוהו קודם לקח מסיקריקון. מנולן נכ"י הורג נפשות על עסקי מונן שאומר לו שא קקעט זו המימון ומתנה זו לא הו"א ממנה. דלפילו למ"ד מלחיה חזין וצ"ע וצ"ע ממנה מלחיה ויהי לא הו"א ממנה (רש"י"ם ב"ב מ"ז). לקח מן האיש. מן העגל. כל קרקעותיו משועבדים למתנת אשתו והיוס והמתא א"ס ימות או יגרענה מערוך מלקוחות א"ס לא מתלא נ"י חורין. שכן כתב לה כל נכסי אחריון ועבדיון למתנתו כמתן כמות (כ"ה). רודור. זה הלווקא. ורקח את דבר האשה. וקח לה נ"י מעט וספקו לו. כ"י עלא מערוך ממנו חוב כמותה (רש"י"ם ב"ב מ"ח). מקורו בטל. לא בעל בעל ממש. שכל זמן שחיה בעל האל זה הלווקא את הפירות. שרי המוכר מוכר לו כל זמן שלא מתגרש האשה ולא יצא זמן גיבוי כמותה וכו' ואע"פ שמשועבדין לאשה. אלא לרבי א"י שצד שמוכר לערוך מן כשיגיע זמנה ונתנה כמותה. ה"כ ה"י מקחו בעל אחר ולקח מן האשה ק"ל. דה"ו בעל גמרא הוא מקחו. וכשתמא לגבות כמותה מערוך ממנו. דמ"י אחרת נחת רוח עשיתי לבעל למכור לך קרקע המשועבד לי ולא גמתי לגבוי להקנות לך (שם) או: מקחו בעל משמע לגמרי ואפילו בחיי הבעל. ובכ"ז (שם) מוקמין לה באתת מלחמות שלם שדות. או יסדה לה לכמותה. או כתב לה בחוץ הכמותה. או שהקניס לו שום משלה (כתובות כ"ה). למחור תבענא ליה בדינא. והלך לא קנה הסיקריקון. דהא לא נתן מעות אלא גולה כחנם. והלווקא ממנו נמי לא קנה דקרקע אינה גולה ואכתי כשומא דמריה קמא איתא. ואפילו חור וקנה מבעל הבית. שכתב לו שטר. או מתנה או בשטר מוכרה בלא מעות. דליתו נתן מעות לבעל בית קנה וכו' (רש"י"ם ב"ב מ"ז: ע"ש). ביתר. עיר גדולה וה"ו יטלל

א"ל לא. שזיקנה לך: א"ל איהו יהיבנא לך דמי פלגא סעודתך: איכול קורלא. מלשניות: קורבנא. קרבן להקריב על גבי המזבח דקיימא לן איש איש(י) לרבות את עובדי כוכבים שנודרים נדרים ומזבח כשראל (מולין דף י"ג:): בניב שפטים. שפה העליונה: לדידהו לא הו"י מומא. להקריב לגבוה בצמה לדידהו אלא ממוקר אבר: דוקין. ט"ל"ה כמו הנוטה כדוק (ישעיה מ): יאמרו המטיל מוס נקדשים יהרג. שיהו סבורין ששצביל שהטיל מוס נקדשים ועבר על מוס לא יהיה צו (ויקרא כ"ג) נהרג: עונותו. סגלותו שסבל את זה ולא הרגו: שדא גירא נמורה. לקוס קסס כשהיה סמוך לירושלים: ההוא יוקא הוה מגמגם בלישניה לא גרסינן: ביד עמי ישראל. על ידי עמי ישראל: ולפפורי ידיו. לקנה ידיו י: נקדה. נקבה לשון י: מקדרין גהרים (עירובין דף נ"ה). נקדה לו חמה. זרחה שצבילו במסכת תענית (דף כ"ג): זילסו. צינית של תלמי: נגררה על גבי כריס וכסופו. שלח היה מהלך אלא על גבי מילת: ואיכא דאמרי. בן צינית שמו ולמה נקרא שמו הכסת שהיתה כסתו כסא שלו מוטלת בין גדולי רומי כשהיה הולך ברומי להקביל פני קיסר: הו"ו לכו. להנך תלמא עמירי חייטי ושערי י"ו וחמרא ויצי למחן כל בני העיר עשרים וחד שחא: ציוני. אנשים ריקים ופוחזים למלמטה: אמרו להו רבנן. להנך ציוני: לא מסתייעא מילסא. לנכח: קמו. ציוני: קלינהו להנך אמברי. לאוריות התבואה ועטים כדי שילמנו: סמידא. סלת: חיוורסא. פת נקייה: גושקרא. פת קיבר שאונדרי"ר: פרסא. פרש של גללי בהמה: ומסא. מחמת איסטינסותה: גרוגרת. מאותם ששאלו לרבי לזוק שמאך את מימיה ומלמטה היא ואכלתה לרעבונה ומריח החולו של רבי לזוק שצנכס בגרוגרת מעמה ומתה באסטינסות: הוה מסחיא. בגרונו: מאבראי. מחמת שהיה כמוש: כי הוה צריא. כשגמר תעניתו ורצה להצרות עלמו: הוה מיימי ליה גרוגרות. תאניס יבשין מפני שלח היה יכול לבלוע דבר עבה והיה מוץך את מימיהן ומשליך הגרוגרות: אבא סיקרא. כך שמו: שלח ליה. רבן יוחנן בן זכאי מא לגבאי בצנעא: אמר ליה. רבן יוחנן בן זכאי: עד אימתי עבדיסו הכי. דלא שצקימון לאשלומי: חזי לי סקנסא לדידי. שינויני ללמא מן העיר: נקוט נפשך בקצירי. החוק עלמך כחולה הולא קול שאתה חולה: לישיינו בך. כמו שאתה גוסס: ואייטי מידי סריא. דבר מסריח כגון נצילה: ואגני גבך. והשכז במטמך עמך שיאמרו מת הוא ומסריח ככר: וליעיילו בך סלמידך. יכנסו תחת רגלי מטמך לשאת ולא יניחו אחריי לשאת דליון ידעין דחייא קליל ממימא: צעו. הנך ציוני: למדקריה. ברמחיס שחא מעריס הו": אמר להו. אבא סקרא: יאמרו. הרומיים עליכס שאפילו רבן דקרו: למיחפיה. אולי יעק: דלאו מלכא אנה. והמעללת צי:

ידעי דחייא קליל ממימא עביד הכי נכנס בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר(י) כי מטו לפיתחא בעו למדקריה אמר להו יאמרו רבן דקרו בעו למדחפיה אמר להו יאמרו רבן דחפו פתחו ליה בבא נפק כי מוא להתם אמר שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא א"ל מיחייבת תרי קטלא חדא דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא ותו אי מלכא אנא עד האידינא אמאי לא אתית לגבאי א"ל דקאמרת לאו מלכא אנא איברא

אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתיך אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי כולה סעודתיך א"ל לא נקמיה בידיה ואוקמיה ואפקיה אמר הואיל והו"ו יתבי רבנן ולא מחו ביה ש"מ קא ניחא להו איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא אזל אמר ליה לקיסר מרדו בך יהודאי א"ל מי יומר א"ל שדר להו קורבנא חזית אי מקרבין ליה אזל שדר בידיה עגלא תלמא בהדי דקאתי שדא ביה מומא (ב) בניב שפתים ואמרי לה בדוקין (ג) שבעין דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוה סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מוכח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מוס בקדשים יהרג אמר רבי יוחנן ענותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו שדר עלוייהו לנירון קיסר כי קאתי שדא גירא למורה אתא נפל בירושלים למערב אתא נפל בירושלים לארבע רוחות השמים אתא נפל בירושלים א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר ליה ונתתני את נקמתי באדום ביד עמי ישראל וגו' אמר קודשא בריך הוא (ד) בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא ערק ואזל ואיגיר ונפק מיניה ר"מ שדריה עלוייהו לאספסיינוס קיסר אתא צר עלה תלת שני הו"ו בה הגהו תלתא עתירי נקדימון בן גוריון ובן כלבא שבוע ובן צינית הכסת נקדימון בן גוריון שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע בן צינית הכסת שהיתה ציצתו נגררת על גבי (ה) כסתות איכא דאמרי שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי(י) חד אמר להו אנא זיינא להו בחייטי ושערי וחד אמר להו בדחמרא ובדמלחא ומשחא וחד אמר להו בדציבי ושבתו רבנן לדציבי דרב חסדא כל (ו) אקלדי הוה מסר לשמעיה בר מדציבי דאמר רב חסדא (ז) אכלבא דחייטי בעי שיתין אכלבי דציבי הוה להו למיזן עשרים וחד שתא(י) הו"ו בהו הגהו בריוני אמרו להו רבנן ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו לא שבקינהו אמרו להו ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו אמרו להו רבנן לא מסתייעא מילתא קמו קלנהו להנהו אמברי (ט) דחייטי ושערי והוה כפנא מרתא בת בייתוס עתירתא דירושלים הו"א שדרתה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמידא אדאזל אידבן אתא אמר לה סמידא ליכא חיוורתא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל אידבן אתא ואמר לה חיוורתא ליכא גושקרא איכא א"ל זיל אייתי לי אדאזל אידבן אתא ואמר לה גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל אידבן הוה שליפא מסאנא אמרה איפוק ואחזי אי משכחנא מידי למיכל איתיב לה פרתא ככרעא ומתה קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי (ב) הרבה בך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה איכא דאמרי גרוגרות דר' צדוק אכלה ואיתניסא ומתה דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים כי הוה אכיל מידי הוה מיתחזי מאבראי וכי הוה בריא מייתו ליה גרוגרות מיין מייהו ושדי להו כי הוה קא ניחא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא אמרה האי למאי מיבעי לי והיינו דכתיב (כספם בחוצות ישריכו אבא סקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה שלח ליה תא ביצניעא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא א"ל מאי איעביד דאי אמינא להו מידי קטלו לי א"ל חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא א"ל נקוט נפשך בקצירי וליתו כולי עלמא ולישיילו בך ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך וליעיילו בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא דלא לרגשן בך דקליל את דאינהו

פירוש יוס שציעי ללדמו(י): אי

עגלא תיבתא. (א) כמו ושלישים על כולו (שמות י"ד) וכמו עגלה משולשת ואיל משולש (צלאשית טו) פי' צריא וטוב ויש מפרשים(ט) שלישי לצטן ולא יתכן דלמרינן צפרק ארבע מימות (סנהדרין דף ס"ה:) דהו"ו מצרו להו עיגלא תלמא ולא כמו שמפרש(ט) שגל שלש דהא צסוק פרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף ק"ה). אמר עדכ להו עגלא תלמא ציומא דשצנעא פירוש יוס שציעי ללדמו(י): אי

ולדידהו לאו מומא הוה סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מוכח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מוס בקדשים יהרג אמר רבי יוחנן ענותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו שדר עלוייהו לנירון קיסר כי קאתי שדא גירא למורה אתא נפל בירושלים למערב אתא נפל בירושלים לארבע רוחות השמים אתא נפל בירושלים א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר ליה ונתתני את נקמתי באדום ביד עמי ישראל וגו' אמר קודשא בריך הוא (ד) בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא ערק ואזל ואיגיר ונפק מיניה ר"מ שדריה עלוייהו לאספסיינוס קיסר אתא צר עלה תלת שני הו"ו בה הגהו תלתא עתירי נקדימון בן גוריון ובן כלבא שבוע ובן צינית הכסת נקדימון בן גוריון שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע בן צינית הכסת שהיתה ציצתו נגררת על גבי (ה) כסתות איכא דאמרי שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי(י) חד אמר להו אנא זיינא להו בחייטי ושערי וחד אמר להו בדחמרא ובדמלחא ומשחא וחד אמר להו בדציבי ושבתו רבנן לדציבי דרב חסדא כל (ו) אקלדי הוה מסר לשמעיה בר מדציבי דאמר רב חסדא (ז) אכלבא דחייטי בעי שיתין אכלבי דציבי הוה להו למיזן עשרים וחד שתא(י) הו"ו בהו הגהו בריוני אמרו להו רבנן ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו לא שבקינהו אמרו להו ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו אמרו להו רבנן לא מסתייעא מילתא קמו קלנהו להנהו אמברי (ט) דחייטי ושערי והוה כפנא מרתא בת בייתוס עתירתא דירושלים הו"א שדרתה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמידא אדאזל אידבן אתא אמר לה סמידא ליכא חיוורתא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל אידבן אתא ואמר לה חיוורתא ליכא גושקרא איכא א"ל זיל אייתי לי אדאזל אידבן אתא ואמר לה גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל אידבן הוה שליפא מסאנא אמרה איפוק ואחזי אי משכחנא מידי למיכל איתיב לה פרתא ככרעא ומתה קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי (ב) הרבה בך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה איכא דאמרי גרוגרות דר' צדוק אכלה ואיתניסא ומתה דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים כי הוה אכיל מידי הוה מיתחזי מאבראי וכי הוה בריא מייתו ליה גרוגרות מיין מייהו ושדי להו כי הוה קא ניחא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא אמרה האי למאי מיבעי לי והיינו דכתיב (כספם בחוצות ישריכו אבא סקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה שלח ליה תא ביצניעא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא א"ל מאי איעביד דאי אמינא להו מידי קטלו לי א"ל חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא א"ל נקוט נפשך בקצירי וליתו כולי עלמא ולישיילו בך ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך וליעיילו בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא דלא לרגשן בך דקליל את דאינהו

דרין צ"ה (תענית כ"ג). גיב שייך לעמוד הקודם עגלא תיבתא. שלישי לצטן. (מגילה ט"ז). שדא משוכה מפני שהכסתה כקטנטה עדיין אינה כסתה והלך לראשון ושני אינו צריא (שבת י"א). גדול כאלו הגיע לשלש שני וגמרה גלותו דהכי שכיח ומעלי למיכל כמו (בי"מ ס"ה). ומגלילין אומן עד שיהו משלושין (סנהדרין ס"ה). גושקרא. פת סוכין (שבת כ"ג).

1. ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל ועשו באדום כאפי ובחמתי וידעו את נקמתי נאם אדני אלהים: יחזקאל כה יד תרבה בך ותענה אשר לא נסתה כף רגלה דהג על הארץ מהתענג ומרר תרע עינה באיש יחקה ובכנה ובבקה: דברים כח נו כספם בחוצות ישריכו ויהבם לנה ידה כספם ויהבם לא יוכל להצילם ביום עברת יי נפשם לא ישבעו ומעיהם לא ימלאו כי ממשול עונם יהיה: יחזקאל ז יט

גליון הש"ס

רש"י ד"ה גושקרא פת קיבר. עיין שנת דף כ"ט צ"ב. צרש"י ד"ה גושקרא:

לעני רש"י

טייל"א. קדום כיון הפוגע בראיה. שאונדרי"י. משני. בעל איכות נחוטה.

מוסף תוספות

א. לשון חשיבות. מוס' בכורות י"ט. ד"ה דף.

דרין צ"ה (תענית כ"ג). גיב שייך לעמוד הקודם עגלא תיבתא. שלישי לצטן. (מגילה ט"ז). שדא משוכה מפני שהכסתה כקטנטה עדיין אינה כסתה והלך לראשון ושני אינו צריא (שבת י"א). גדול כאלו הגיע לשלש שני וגמרה גלותו דהכי שכיח ומעלי למיכל כמו (בי"מ ס"ה). ומגלילין אומן עד שיהו משלושין (סנהדרין ס"ה). גושקרא. פת סוכין (שבת כ"ג).